

Vergaderjaar 2021–2022

26 399

Jaarrapportage procedureregeling Grote Projecten

Nr. 23

BRIEF VAN DE COMMISSIE VOOR DE RIJKSUITGAVEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 mei 2022

Hierbij biedt de commissie voor de Rijksuitgaven u de jaarlijkse rapportage aan over de werking en toepassing van de Regeling Grote Projecten in 2021. De commissie heeft de jaarrapportage in haar procedurevergadering van 21 april 2022 vastgesteld. In artikel 21 van de Regeling Grote Projecten is vastgelegd dat de commissie voor de Rijksuitgaven jaarlijks op de derde woensdag in mei (Verantwoordingsdag) een verslag uitbrengt over de werking en toepassing van de regeling.

De voorzitter van de commissie,
Sneller

De griffier van de commissie,
Schukkink

Jaarrapportage grote projecten over 2021

1 Kernpunten

- In totaal waren aan het eind van 2021 acht grote projecten in uitvoering, waarvan twee in de eindfase (Pantservoertuigen en HSL-Zuid)
- De commissie voor Infrastructuur en Waterstaat heeft op 7 juli 2021 aan de Tweede Kamer voorgesteld de grootprojectstatus van het Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR) te beëindigen¹. De Kamer heeft daar op 8 juli 2021 mee ingestemd.
- Voor het groot project Pantservoertuigen is de beëindiging van de grootprojectstatus voorzien.
- Gedurende het jaar 2020 is door de commissie voor Defensie het groot project Grensverleggende IT (GrIT)² voorbereid. De Kamer heeft op 11 februari 2021 het programma Grensverleggende IT aangewezen als groot project.
- Eind 2020 heeft de vaste commissie voor Defensie voor het groot project Vervanging onderzeebootcapaciteit een uitgangspuntennotitie vastgesteld. De Kamer heeft op 1 juni 2021 de Basisrapportage programma vervanging onderzeebootcapaciteit en het bijbehorende accountantsrapport ontvangen.
- Eind 2021 heeft de vaste commissie voor Defensie voor het groot project Grensverleggende IT (GrIT) een uitgangspuntennotitie vastgesteld.
- De commissie voor Infrastructuur en Waterstaat heeft op 10 maart 2022 aan de Tweede Kamer voorgesteld de grootprojectstatus van het project HSL-Zuid te beëindigen³. De Kamer heeft hier op 15 maart 2022 mee ingestemd.

2 Opzet en achtergrond jaarrapportage 2021

Artikel 21 van de Regeling Grote Projecten luidt: «De commissie voor de Rijksuitgaven brengt jaarlijks op de derde woensdag in mei een verslag uit aan de Tweede Kamer over de werking en toepassing van deze regeling in het voorafgaande kalenderjaar.»

In deze jaarrapportage geeft de commissie voor de Rijksuitgaven een overzicht van de werking en toepassing van de regeling over het kalenderjaar 2021. Ook enkele ontwikkelingen die zich na de rapportageperiode (het kalenderjaar 2021) hebben voorgedaan worden genoemd. Deze aanvullende informatie is actueel tot en met 1 april 2022.

De jaarrapportages over de kalenderjaren 2004 tot en met 2020 zijn te vinden in de Kamerstukken 26 399, nr. 5 t/m 22. De opzet en indeling van de jaarrapportages is voor de onderlinge vergelijkbaarheid ieder jaar in grote lijnen hetzelfde gehouden.

3 Grote projecten in 2021

3.1 Aantal grote projecten en financiële omvang

Ultimo 2021 waren 8 grote projecten in uitvoering, waarvan er 2 in de beëindigingsprocedure verkeerden (Pantservoertuigen en HSL-Zuid). Tabel 1 laat de ontwikkeling zien van het aantal grote projecten sinds 2006. Tabel 2 biedt een overzicht van de budgetten van de projecten die ultimo 2021 onder de regeling vielen.

¹ Kamerstuk 24 691, nr. 139

² Kamerstuk 31 125, nr. 117

³ Kamerstuk 22 026, nr. 520

Tabel 1. Ontwikkeling aantal grote projecten

Jaar	Aantal grote projecten (per einde jaar)	Nieuwe grote projecten	Afgesloten grote projecten
2006	14	1	2
2007	13	1	2
2008	11	0	2
2009	9	0	2
2010	9	1	1
2011	9	1	1
2012	9	0	0
2013	10	1	0
2014	10	0	0
2015	11	1	0
2016	11	0	0
2017	10	0	1
2018	11	1	0
2019	8	0	3
2020	8	0	0
2021	8	1	1

Tabel 2. Budget per groot project (bedragen x € mln.)

Commissie	Groot Project	Budget	Peildatum ¹
DEF	Verwerving F-35	€ 5.928,1 ²	01-07-2021
DEF	Pantservoertuigen	€ 2.229,3	31-12-2016 ³
DEF	Onderzeeboten	Meer dan € 2,5 miljard ⁴	13-12-2019
DEF	GrIT	Circa € 2,1 miljard ⁵	28-03-2022
I&W	HSL-Zuid	€ 7.271	30-06-2020
I&W	Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP-2)	€ 2.755	31-12-2020
I&W	ERTMS	€ 2.731	30-06-2021
I&W	Hoogfrequent Spoorvervoer	€ 3.935,6	31-12-2021

¹ Meest actuele peildatum, zoals vermeld in voortgangsrapportages.

² Kamerstuk 26 488, nr. 466.

³ Het deelproject Fennek, met een totaalbudget van € 197,6 miljoen is reeds in 2011 afgesloten.

⁴ Voor de financiering van de vervangende onderzeebootcapaciteit is een taakstellend levensduurkostenbudget voor investeringen plus exploitatie voor de levensduur van 30 jaar vastgesteld. Gedetailleerde informatie hierover is opgenomen in een vertrouwelijke brief (Kamerstuk 34 225, nr. 24).

⁵ In de Kamerbrief *Scenario's en ontwikkelpaden IT investeringen van Defensie: Integrale analyse van IT investeringen voor exploitatie (financiën) en personeel*, 2 april 2021 (bijlage bij Kamerstuk 31 125, nr. 118) wordt een budget van € 1,7 miljard genoemd voor het programma, dit is geen volledige kostenopgave. De contractwaarde is terug te vinden in het vertrouwelijke Kamerstuk 35 728, nr. 2 welke ter inzage ligt bij het CIP. In het 1° concept van het herstel- en veerkracht plan (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1827) is een projectwaarde van 2,1 miljard opgenomen.

3.2 Voortgangsrapportages in 2021

In 2021 heeft de Tweede Kamer op basis van de Regeling Grote Projecten zes voortgangsrapportages ontvangen. Ook de aanvullende eindevaluatie van het project HSL-Zuid en de integrale rapportage over het project Mainport Rotterdam zijn in 2021 door de Kamer ontvangen. Voor het groot project Pantservoertuigen is de Kamer nog in afwachting van de eindevaluatie.

Op grond van de Regeling Grote Projecten maken commissie en bewindspersoon afspraken over frequentie en verschijningstijdstip. De norm volgens de Regeling is: maximaal drie maanden na de peildatum van de rapportages.

In tabel 3 is de snelheid weergegeven waarmee de voortgangsrapportages na afloop van de rapportageperiode (peildatum) aan de Tweede Kamer werden aangeboden.

Tabel 3. Ontvangst voortgangsrapportages door de Tweede Kamer

Ontvangst	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Binnen afgesproken termijn	8 (53%)	7 (46%)	3 (25%)	8 (57%)	6 (43%)	7 (54%)	11 (69%)	5 (33%)	6 (43%)	2 (29%)	2 (29%)	3 (38%)	4 (67%)
Binnen 1 maand na termijn	7 (47%)	8 (53%)	8 (67%)	5 (36%)	7 (50%)	6 (46%)	3 (19%)	9 (60%)	6 (43%)	5 (71%)	5 (71%)	3 (38%)	2 (33%)
Meer dan 1 maand na termijn	0 (0%)	0 (0%)	1 (9%)	1 (7%)	1 (7%)	0	2 (13%)	1 (7%)	2 (14%)	0	0	2 (25%)	0
Totaal	15	15	12	14	14	13	16	15	14	7	7	8	6

3.2 Accountantsrapporten in 2021

In artikel 13, lid 1, van de Regeling Grote Projecten staat: «*Bij voortgangsrapportages wordt periodiek, op basis van een nader te bepalen frequentie, doch ten minste één maal per jaar, een accountantsrapport gevoegd met een oordeel over de kwaliteit en volledigheid van de financiële en niet-financiële informatie in de voortgangsrapportage en over de beheersing en het beheer van het project*».

In lid 4 staat: «*Het accountantsrapport wordt als afzonderlijk document aan de Tweede Kamer gezonden, uiterlijk twee weken na verschijning van de voortgangsrapportage waarop het accountantsrapport betrekking heeft*».

Daarmee is de uiterlijke termijn waarop het accountantsrapport aan de Kamer moet worden aangeboden 3,5 maanden na de verslagperiode. In 2021 heeft de Tweede Kamer vier accountantsrapporten over grote projecten ontvangen.

Tabel 4. Ontvangst accountantsrapporten door Tweede Kamer (in maanden na verslagperiode)

Ontvangst	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
< 3,5 maanden	9	6	4	5	4	5	9	6	9	4	1	3	5
4 – 5 maanden	0	2	2	2	4	2	0	1	0	2	3	1	0
> 5 maanden	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Totaal	9	8	7	8	8	7	9	7	9	6	4	5	5

3.3 Behandeling rapportages grote projecten in 2021

De commissies kunnen voortgangsrapportages voor kennisgeving aannemen of ze behandelen door feitelijke vragen te stellen en/of ze te agenderen voor een overleg (algemeen overleg/commissiedebat, schriftelijk overleg, wetgevingsoverleg of notaoverleg).

Mede vanwege de maatregelen die door de Tweede Kamer zijn getroffen om besmetting met het coronavirus (COVID-19) te voorkomen is de behandeling van de voortgangsrapportages anders verlopen dan voorheen gebruikelijk. Tot het jaar 2020 werden de rapportages veelal geagendeerd voor een algemeen overleg (commissiedebat). De rapportages die in 2021 zijn ontvangen zijn in meerderheid behandeld middels schriftelijk overleg.

Over vier van de voortgangsrapportages zijn in 2021 feitelijke vragen gesteld. Ook over de aanvullende evaluatie van het project HSL-Zuid en de basisrapportage van het project vervanging onderzeebootcapaciteit zijn feitelijke vragen gesteld.

Alle voortgangsrapportages die in 2021 zijn ontvangen zijn geagendeerd voor een commissiedebat of een schriftelijk overleg. Ook de aanvullende eindevaluatie van het Project HSL-Zuid en de basisrapportage van het project Vervanging onderzeebootcapaciteit zijn geagendeerd voor feitelijke vragen of voor overleg. In bijlage 1 van deze notitie staat een overzicht van de behandeling per rapportage.

3.4 Wijzigingen grote projecten in 2021

In 2021 is de status van enkele grote projecten veranderd. De wijzigingen zijn hieronder beschreven. Ook ontwikkelingen die zich na de rapportageperiode (het kalenderjaar 2021) hebben voorgedaan komen aan bod. Onderstaande informatie is actueel tot en met 1 april 2022.

Commissie Infrastructuur en Waterstaat (I&W)

Eindevaluatie van het Project HSL-Zuid

De Kamer heeft in 2020 de eindevaluatie over het Project HSL-Zuid ontvangen. Omdat in deze eindevaluatie niet werd teruggeblikt op de oorspronkelijke maatschappelijke doelstellingen, zoals de Regeling Grote Projecten voorschrijft, heeft de commissie voor Infrastructuur en Waterstaat de Minister verzocht hiertoe een aanvullende eindevaluatie op te stellen. Op 22 juni 2021 heeft de Kamer deze aanvullende evaluatie van het project HSL-Zuid ontvangen.⁴ Beide eindevaluaties zijn door de commissie voor Infrastructuur en Waterstaat behandeld, waarna de commissie voor de Rijksuitgaven om advies is gevraagd over beëindiging van de grootprojectstatus. Het groot project HSL-Zuid is op 15 maart 2022 beëindigd.

Eindevaluatie van Project Maasvlakte Rotterdam (PMR)

De commissie voor Infrastructuur en Waterstaat heeft op 7 juli 2021 aan de Tweede Kamer voorgesteld de grootprojectstatus van het Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR) te beëindigen. Het voorstel ging vergezeld van een positief advies van de commissie Financiën.⁵ De Kamer heeft daar op 8 juli 2021 mee ingestemd.

Commissie Defensie

Beëindiging groot project Pantservoertuigen

De commissie Defensie heeft de bewindspersonen van Defensie verzocht een eindevaluatie van het project Pantservoertuigen op te stellen. Het project is verlengd tot 2022 in verband met uitbreiding van het project met onder meer drie extra voertuigen.⁶ De bewindspersonen hebben gemeld dat de evaluatie na voltooiing van het project wordt uitgevoerd.

Vervanging onderzeebootcapaciteit

De Kamer heeft op 1 juni 2021 de Basisrapportage programma vervanging onderzeebootcapaciteit en het bijbehorende accountantsrapport

⁴ Kamerstuk 22 026, nr. 517

⁵ Tot de heroprlichting van de commissie voor de Rijksuitgaven in 2021 was de commissie Financiën verantwoordelijk voor advisering over toepassing van de Regeling Grote Projecten.

⁶ Kamerstuk 27 830, nr. 306

ontvangen.⁷ De commissie Defensie heeft feitelijke vragen gesteld en een schriftelijk overleg gevoerd. De Kamer heeft op 1 april 2022 de voortgangsrapportage ontvangen. Deze rapportage staat geagendeerd voor inbreng feitelijke vragen en een commissiedebat. Ook worden door de commissie een drietal technische briefings met het Ministerie van Defensie en de Algemene Rekenkamer over dit project georganiseerd.

Grensverleggende IT (GriT)

Bij brief van 11 februari 2021 heeft de commissie Defensie de Tweede Kamer voorgesteld het Programma Grensverleggende IT aan te wijzen als groot project.⁸ Het voorstel ging vergezeld van een positief advies van de vaste commissie voor Financiën. De Tweede Kamer heeft op 11 februari 2021 met dit voorstel ingestemd.

De commissie Defensie heeft op 1 juli 2021 besloten het lid Van Wijngaarden en, op voorstel van de commissie voor Digitale Zaken, het lid Van Weerdenburg te benoemen tot rapporteurs. De commissie heeft een uitgangspuntennotitie vastgesteld waarover met het kabinet wordt overlegd.⁹

---

⁷ Kamerstuk 34 225, nr. 31

⁸ Kamerstuk 35 728, nr. 1

⁹ Kamerstuk 35 728, nr. 3

Bijlage 1.

Grote projecten in 2021

Ministerie	Groot project	Document	Kamerstuk	Peildatum	Verschenen op	Behandeld op	Behandelmwijze	Kamerstuk	Rapporteur 2021
DEF	Verwerving F-35	22 ^e VGR incl. accountantsrapport	26 488, nr. 466	30-06-2021	21-09-2021	05-11-2021	Schriftelijk overleg	35 925 X, nr. 17	
	Pantservoertuigen	Geen rapportages ¹							
	Onderzeeboten	Basisrapportage vervanging onderzeebootcapaciteit	34 225, nr. 31		28-05-2021	13-09-2021 05-11-2021	Feitelijke vragen Schriftelijk overleg	34 225, nr. 32 35 925 X, nr. 17	Stoffer (SGP) Van Wijngaarden (VVD)
	Grensverleggende IT	Uitgangspuntennotitie	35 728, nr. 4		08-02-2022				Van Wijngaarden (VVD) Van Weerdenburg, (PVV)
I&W	HSL-Zuid	Aanvullende indevaluatie	22026, nr. 517		22-06-2021	12-10-2021 12-01-2022	Feitelijke vragen Schriftelijk overleg	22 026, nr. 519 29 984, nr. 957	
		Beëindiging status groot project	22 026, nr. 520		10-03-2022	15-03-2022	Stemming (plenair)		
	Mainport Rotterdam (PMR)	11 ^e Integrale rapportage	24 691, nr. 138		12-05-2021	24-11-2021	Commissie-debat	31 409, nr. 339	
		Beëindiging status groot project	24 691, nr. 139		07-07-2021	08-07-2021	Stemming (plenair)		
	Hoogwater Beschermingsprogramma HWBP-2	19 ^e VGR incl. accountantsrapport	32 698, nr. 55, 32 698, nr. 56	31-12-2020	31-03-2021	07-06-2021 22-11-2021	Feitelijke vragen Wetgevingsoverleg	32 698, nr. 57 n.n.b.	
		20 ^e VGR	32 698, nr. 61	30-6-2021	29-09-2021	22-11-2021	Wetgevingsoverleg	n.n.b.	
	European Railway Traffic Management System (ERTMS)	14 ^e VGR, incl. accountantsrapport	33 652, nr. 79	31-12-2020	19-04-2021	09-06-2021 15-06-2021	Feitelijke vragen Commissie-debat	33 652, nr. 81 29 984, nr. 940	
		15 ^e VGR	33 652, nr. 82	30-06-2021	1-10-2021	08-12-2021 12-01-2022	Feitelijke vragen Schriftelijk overleg	33 652, nr. 83 29 984, nr. 957	
	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS)	4 ^e VGR incl. accountantsrapport	32 404, nr. 105	31-12-2020	14-04-2021	23-06-2021 06-01-2022	Feitelijke vragen Schriftelijk overleg	32 404, nr. 108 29 984, nr. 957	Boulakjar (D66) (van 26-05-2021 tot 19-01-2022)
		5 ^e VGR	32 404, nr. 110	30-06-2021	24-09-2021	01-12-2021 06-01-2022	Feitelijke vragen Schriftelijk overleg	32 404, nr. 111 29 984, nr. 957	Boulakjar (D66) (van 26-05-2021 tot 19-01-2022)

¹ De vaste commissie voor Defensie heeft in februari 2018 besloten af te zien van verdere voortgangsrapportages.